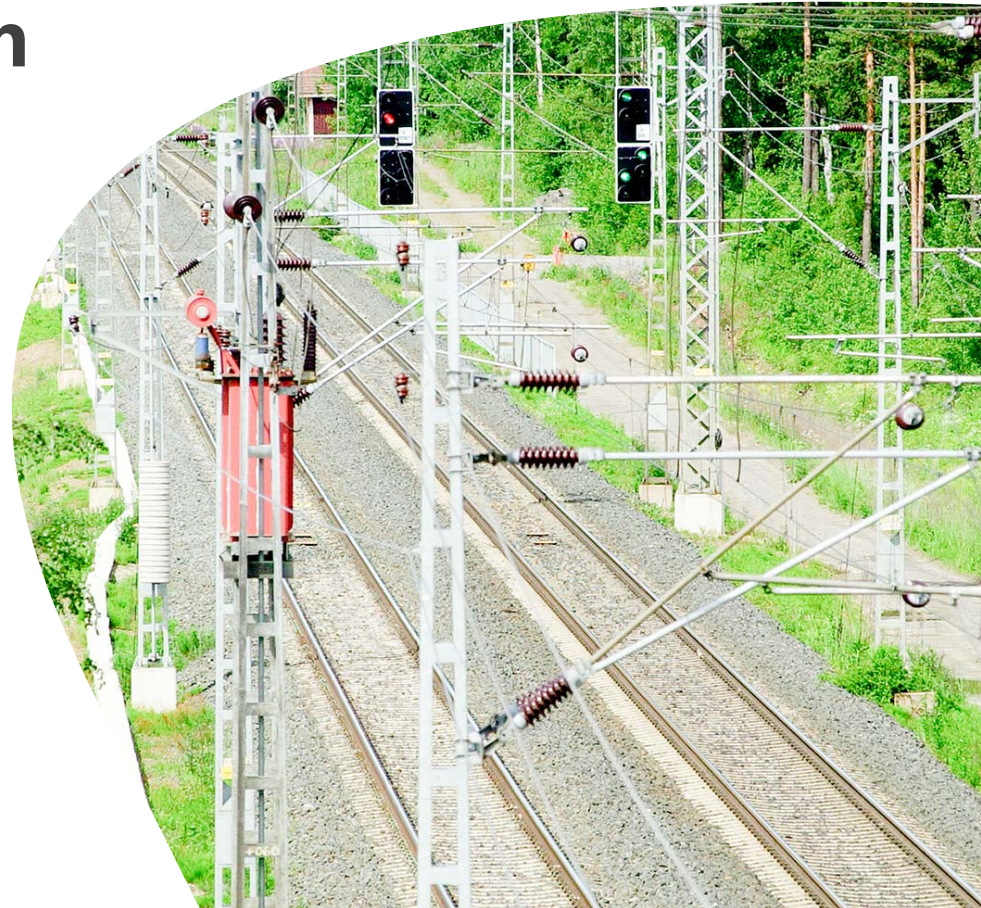

Rautatiealan **SÄÄNTELYELIN**

Katsaus sääntelyelimen viimeaikaiseen ja tulevaan toimintaan

Riikka Ristinen
sääntelyelimen päällikkö

Sidosryhmätilaisuus, 15.11.2017

Esityksen sisältö

- Lyhyesti sääntelyelimen roolista
- Katsaus viimeaikaiseen toimintaan
- Katsaus tulevaan toimintaan

Lyhyesti sääntelyelimen roolista

Rautatiealan sääntelyelin

- Perustettu jokaiseen EU-jäsenvaltioon
- Seuraa, valvoo ja edistää rautatiemarkkinoiden toimivuutta, tasapuolisuutta ja syrjimättömyyttä
- Itsenäinen viranomaistoiminto, joka toimii Trafin yhteydessä
- Ratkaisee asioita alan toimijoiden aloitteesta tai omasta aloitteestaan
- Toimivalta ja tehtävät perustuvat rautatielakiin sekä komission antamiin täytäntöönpanoasetuksiin
- Keskeisenä tehtävänä valvoa, että alan toimijoilla on syrjimätön ja lain vaatimusten mukainen pääsy rataverkolle ja siellä tarjottaviin palveluihin

Katsaus viimeaikaiseen toimintaan

Palvelupaikkoja koskevat selvitykset

- Ensisijaisena tarkoituksena kerätä tietoa sääntelyelimen valvontaa varten sekä jakaa tietoa lain velvoitteista
- Matkustaja-asemat
 - Selvitettiin matkustaja-asemien omistusta ja hallinnoimista sekä matkustaja-asemia hallinnoivien tahojen valmiutta tarjota palveluitaan läpinäkyvästi rautatielain velvoitteiden mukaisesti
 - Matkustaja-asemia hallinnoivat tahot olivat selvityksen perusteella huonosti varautuneet tarjoamaan tilojaan tai palvelujaan läpinäkyvästi
- Tavaraliikenneterminaalit
 - Parhaillaan käynnissä
 - Selvitetään muiden kuin satama-alueilla sijaitsevien tavaraliikenneterminaalien omistusta ja hallinnoimista sekä näiden tahojen valmiutta tarjota palveluitaan läpinäkyvästi rautatielain velvoitteiden mukaisesti

Rataverkon haltijoihin liittyvät toimenpiteet 1 / 2

- Palaute Liikennevirastolle ratamaksun perusmaksun laskentamenetelmästä
 - Taustalla komission täytäntöönpanoasetus suorien kustannusten laskentamenetelmästä (EU 2015/909)
 - Ratamaksua perivän rataverkon haltijan mukautettava hinnoittelunsa asetuksen mukaiseksi kesään 2019 mennessä
 - Rataverkon haltijan tuli toimittaa sääntelyelimelle suorien kustannusten laskentamenetelmänsä ja tarvittaessa vaiheittainen suunnitelma viimeistään 3.7.2017
 - Ilmoituksen perusteella Liikennevirasto on jatkamassa merkittävilta osin aikaisemman menetelmän käyttöä
 - Uusi sääntely olisi kuitenkin syytä huomioida ilmoitusta järjestelmällisemmin
 - Esim. kustannukset, joita ei täytäntöönpanoasetuksen mukaan tulisi huomioida
 - Kustannuslaskenta ja lähtötietojen esittäminen läpinäkyvämmäksi

Rataverkon haltijoihin liittyvät toimenpiteet 2 / 2

- Verkkoselostusten valvonta
 - Rautatielain perusteella seuraavien rataverkon haltijoiden tulee julkaista verkkoselostus:
 - Liikennevirasto
 - Ulkomaankaupan merisatamien alueella sijaitsevat rataverkon haltijat
 - VR-Yhtymä Oy
 - Valvonnassa keskitytty erityisesti rataverkolla tarjottavien palveluiden ja niiden hinnoittelun esittämiseen verkkoselostuksessa
 - Palvelupaikan ylläpitäjien tulisi antaa verkkoselostusta varten tiedot
 - Tarjottavista palveluista
 - Palveluiden hinnoittelusta ja muista käyttöehdoista
 - Teknisistä edellytyksistä
 - Sääntelyelin on havainnut puutteita tietojen julkaisemisessa ja tulee kiinnittämään asiaan huomiota myös jatkossa

Markkinaseurantaan liittyvät toimenpiteet

- Tietojen kerääminen IRG-Railin markkinaseurantaraporttia varten
 - Viimeisin raportti julkaistiin keväällä 2017 (vuoden 2015 tiedot)
 - <https://irg-rail.eu/irg/documents/market-monitoring/135,2017.html>
- Rautateiden henkilöliikenteen loppukäyttäjien kuuleminen
 - Toteutettiin ensimmäistä kertaa alkuvuodesta 2017
 - https://www.saantelyelin.fi/ajankohtaista/5031/selvitys_rautateiden_henkiloliikennepalveluista
- Sidosryhmäyhteistyö
 - kahdenkeskiset tapaamiset, muut tilaisuudet ja vierailut

Katsaus tulevaan toimintaan

Komission täytäntöönpanoasetus palveluihin pääsystä

- Hyväksyttiin SERAC:ssa syyskuussa 2017, ei vielä julkaistu
 - Tarkentaa palveluihin pääsyn prosessia
 - Soveltaminen alkaa vuoden 2019 aikana
 - Sääntelyelin pyrkinyt vaikuttamaan asetuksen sisältöön pitkän valmisteluprosessin aikana
 - Tuo uusia tehtäviä sääntelyelimelle
 - Esim. poikkeuslupien myöntäminen palvelupaikan ylläpitäjille asetuksessa mainittujen kriteereiden perusteella
- Sääntelyelin valmistautuu asetuksen soveltamiseen vuonna 2018
- Esim. sääntelyelinten on kehitettävä ja julkaistava yleiset päätöksentekoperiaatteet poikkeuslupakriteerien soveltamista varten

Komission täytäntöönpanoasetus taloudellisen tasapainon testistä

- EU:n neljännen rautatiepaketin myötä sääntelyelimen tehtävänä on testata pyynnöstä vaarantuuko kotimaan liikennettä koskevan PSO-sopimuksen taloudellinen tasapaino uuden palvelun johdosta
 - Testin tuloksen perusteella sääntelyelin voi sallia uuden palvelun sellaisenaan tai ehdollisena tai kieltää uuden palvelun
 - Tällä hetkellä sääntelyelimellä vastaava tehtävä koskien ETA-alueen sisäistä kv. henkilöliikennettä, komission täytäntöönpanoasetus 2014/869
- Komissio valmistelee uutta täytäntöönpanoasetusta taloudellisen tasapainon testistä
 - Prosessit testin pyytämiseen ja tekemiseen
 - Testaamista varten tarvittavat tiedot
 - Testin sisältö ja arviointikriteerit
- Komission alustava aikataulu: hyväksyminen kesällä 2018, soveltaminen alkaa vuonna 2019

→ Sääntelyelin jatkaa vaikuttamista asetuksen sisältöön ja valmistautuu uuteen tehtävään vuoden 2018 aikana

EU:n neljännen rautatiepaketin markkinaosan täytäntöönpano

- Pantava täytäntöön joulukuun loppuun 2018 mennessä
 - Keskeiset muutokset sääntelyelimen tehtävien kannalta:
 - Kotimaan henkilöliikennettä koskevien PSO-sopimusten taloudellisen tasapainon testaaminen
 - Rataverkon haltijan riippumattomuutta vahvistavat säännökset (suhteessa rautatieyrityksen toimintaan)
 - Lisäksi mahdolliset nykyisen sääntelyn korjaustarpeet
- Sääntelyelin pyrkii vaikuttamaan raideliikennelain ja valtioneuvoston asetusten sisältöön

Rautateiden henkilöliikenteen kilpailun avaaminen

- HSL:n hankintailmoitus pääkaupunkiseudun lähiliikenteen kilpailuttamisesta keväällä 2018
 - LVM:n hankintailmoitus Etelä-Suomen taajamaliikenteen kilpailuttamisesta syksyllä 2018
 - Valtion kalusto-, huolto- ja kiinteistöyhtiöiden perustaminen
- Sääntelyelin osallistuu LVM:n järjestämää kilpailutusta koskevaan viranomaistoiminnot –työryhmään
- Monitoimijaympäristön edellyttämät muutokset viranomaisten toimintaan
- Sääntelyelin pyrkii toimenpiteillään edistämään markkinoiden läpinäkyvyyttä toimijoille tarjottavien palveluiden osalta

Satamien rautatielogistiikkaa koskeva selvitys

- Selvitetään Suomen ulkomaankaupan merisatamien toimintaa rautatieliikenteen tavaravirtojen näkökulmasta
- Selvityksen kohteita:
 - Tavaraliikenneterminaalien omistus, hallinnointi ja ominaisuudet sekä kapasiteetin käytön ja varaamisen menettelyt
 - Ratojen omistus ja hallinnointi sekä radan käyttötarkoitus sataman eri osissa (esim. pysäköintiraiteet ja järjestelyratapihat)
 - Toimijoiden valmius tasapuoliseen palveluntarjontaan ja muihin rautatiemarkkinasääntelyn velvoitteisiin
- Keskitytään erityisesti niihin tavaraliikenneterminaaleihin ja ratojen osiin, joilla käsitellään usean eri yrityksen tuotteiden tavaravirtoja
- Selvitystä käytetään apuna linjattaessa satamiin kohdistuvan rautatiesääntelyn rajoja ja hinnoittelukäytäntöjä
- Käytetään apuna konsulttia

Jatkuvat toimenpiteet

- Verkkoselostusten valvonta
- Markkinaseuranta
 - Sidosryhmäyhteistyö
 - Rautatiepalveluiden loppukäyttäjien kuuleminen: tavaraliikenne (2018)
 - Tietojen kerääminen IRG-Railin markkinaseurantaraporttia varten
- Toiminta sääntelyelinten kv. verkostoissa
- Toimijoiden tekemät valitukset ja oikaisuvaatimukset etusijalla

Rautatiealan
SÄÄNTELYELIN

Kumpulantie 9, 00520 Helsinki

PL 467, 00101 Helsinki

Puhelin 029 534 5000

www.saantelyelin.fi